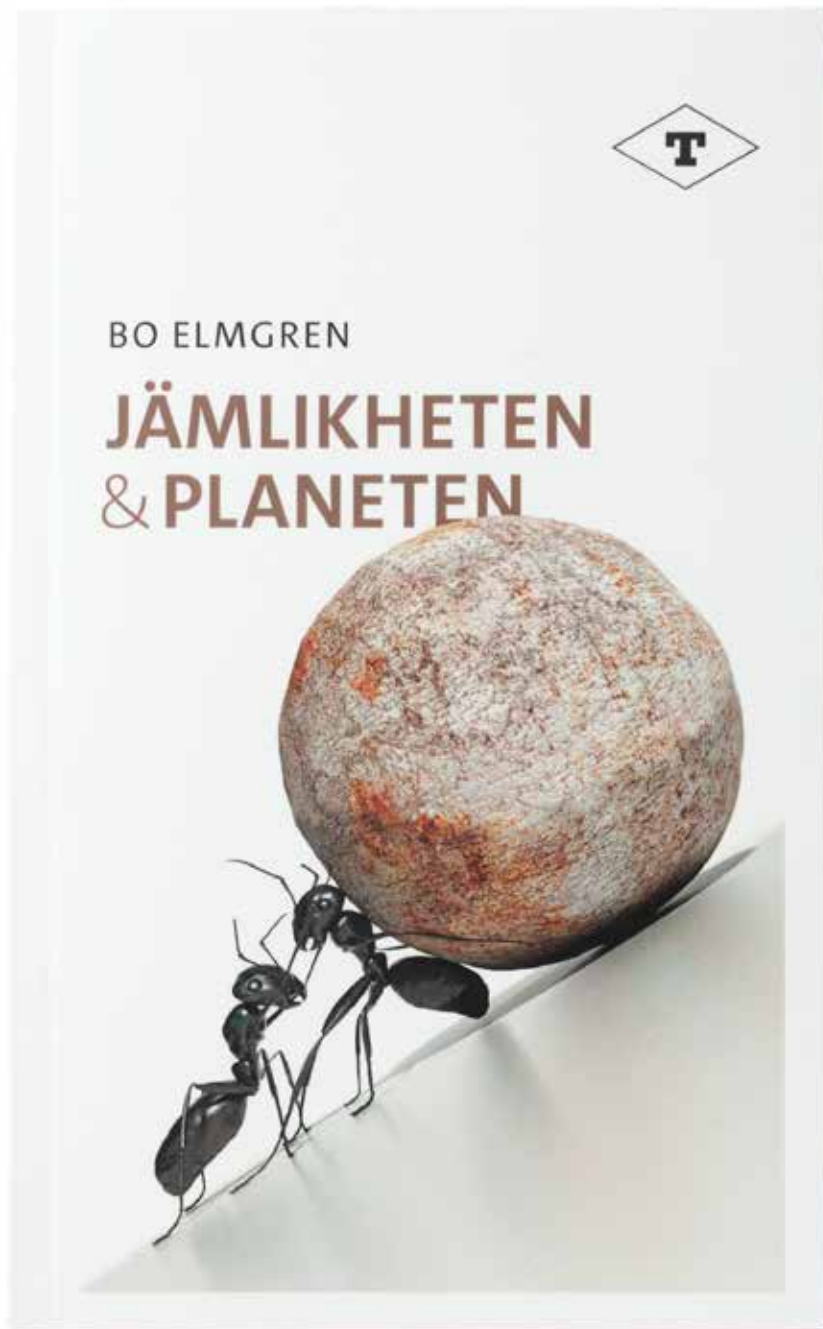

En studiecirkel om:

Jämlikheten & Planeten

Bo Elmgrens bok *Planeten & Jämlikheten* fokuserar på hur vi kan hantera två av vår tids största frågor: klimathotet och den ökande ojämlikheten. Författaren har lång bakgrund inom arbetarrörelsen och socialdemokratien. Han har själv beskrivit sin bok som en utmaning. Vi måste orka höja blicken och tänka nytt om vi ska kunna göra framtiden till något att längta efter.

Genom att läsa och diskutera boken i en studiecirkel kan ni vara en del av den utmaningen. Målet är inte att ni ska hålla med om vartenda ord han skriver. Vad det handlar om är att vi måste orka tänka nytt, tillsammans.

Välkommen i det samtalet!

Johan Sjölander
Verksamhetschef Tankesmedjan Tiden

Att läsa en cirkel – kontakta ABF

ABF är arbetarrörelsens bildningsorganisation. Om ni tänker genomföra cirkeln inom ramen för den lokala fackklubben eller partiföreningen finns antagligen upparbetade samarbetsformer. Kontakta din studieorganisatör eller motsvarande för att få veta mer.

Du kan också kontakta din lokala ABF-avdelning direkt för att få råd om hur du kan genomföra en studiecirkel på bästa sätt. De kan hjälpa med att utifrån denna handledning ta fram en studieplan, ge råd om upplägg, pedagogik och liknande. För att det ska räknas som en studiecirkel måste den omfatta minst tre träffar, ha minst nio studietimmar (en studietimme är 45 minuter) samt ha minst tre deltagare inklusive cirkelledaren.

Mer information om hur du kontaktar ABF finns på:

<https://www.abf.se/starta-studiecirkel/starta-studiecirkel---steg-for-steg/>

Att tänka på inför en studiecirkel om *Jämlikheten & Planeten*

1. Om ni tänker läsa boken i en formell studiecirkel, ta kontakt med ABF enligt ovan. De kan också berätta vad som gäller för rapportering och liknande.
2. Bjud sedan in deltagare till studiecirkeln. Det kan vara vänner, kollegor, grannar, medlemmar i fackklubben eller partiföreningen eller helt enkelt andra personer som är intresserade av ämnet. Försök att få ihop en grupp på minst 4–6 personer för att få tillräckligt många röster och perspektiv i diskussionerna (formellt krävs minst tre deltagare för att det ska kunna kallas en studiecirkel).
3. Bestäm tid och plats: Bestäm en tid och plats för studiecirkeln som fungerar för alla deltagare. För att det ska gå att rapportera som en studiecirkel hos ABF krävs som sagt minst tre träffar. Det är också viktigt att välja en plats som är lättillgänglig för alla deltagare och som möjliggör en tillgänglig och avslappnad atmosfär för diskussioner. Om ni är bekväma med det går det bra att läsa cirkeln hemma hos varandra, det kan vara riktigt trevligt.
4. Läs boken: inom ramen för studiecirkeln ska alla deltagare läsa boken *Jämlikheten & Planeten* av Bo Elmgren. Det kan vara bra att skapa en tidsplan för i vilken takt boken ska läsas färdigt för att alla ska vara på samma sida när diskussionerna börjar. Olika förslag på upplägg presenteras längre fram.
5. Diskussionsfrågor: Förbered några diskussionsfrågor för varje träff baserat på bokens innehåll och det upplägg ni bestämt er för. Dessa frågor kan diskuteras under en gemensam diskussion eller deltagarna kan diskutera frågorna i mindre grupper. Frågorna kan vara allt från att diskutera bokens huvudteman till att reflektera över vad deltagarna själva kan göra för att bidra till en mer hållbar och rättvis framtid. Förslag på frågor presenteras längre fram.
6. Värdskap: Ett bra upplägg är att varje deltagare kan ta på sig ansvaret för att vara värd för en av studiecirkelträffarna. Som värd kan man förbereda en enkel fika eller maträtt för deltagarna och se till att det finns en lämplig plats att sitta och diskutera.

7. Reflektion: Efter varje träff, ta några minuter för reflektion. Låt deltagarna fritt dela med sig av sina tankar och känslor om träffen och hur de känner att de har utvecklats genom att delta i studiecirkeln. Detta ger också möjlighet att diskutera hur man kan göra nästa träff ännu bättre. Var inte rädd för att låta diskussionen gå i sin egen riktning. Är det något ni vill fördjupa er i, gör det! Det är er cirkel, och ni bestämmer.

Upplägg på studiecirkel med instuderingsfrågor

Första träffen

Presentation. Läg en avsevärd tid på första träffen på att lära känna varandra. Tänk på att en studiecirkels största styrka är ni, själva deltagarna, era kunskaper och erfarenheter. Här kan ni också ta upp vilka förväntningar ni har på cirkeln. Låt var och en berätta. Se även till att alla har tillgång till själva boken.

På första träffen är också bra att sätta upp gemensamma spelregler. Gå igenom tidsplanen, kan alla vara med? Hur anmäler man frånvaro, behöver man göra det? Hur ser ni till att alla får komma till tals? Hur gör man med mobiltelfoner, ska de vara avstängda? Det viktiga är att ni är ense om vad som gäller, annars finns inga rätt och fel här.

För att få igång diskussionen kan ni även om ni inte hunnit börja läsa boken samtala om dess grundteman. Hur ser ni på ojämlikheten och klimathotet, bokens två huvudteman? Vilka är era ingångar i de frågorna? Är det frågor ni tidigare har engagerat er i? Vilka personliga erfarenheter sitter ni på i gruppen?

Har deltagarna redan börjat läsa boken kan denna träff kombineras med att ni också diskuterar någon del av texten, förslagsvis kapitel ett och kanske två (tema klimat). Annars kan ni spara det till träff två.

Upplägg för resten av cirkeln

Hur ni väljer att gå vidare beror på hur många träffar ni vill ha, och hur mycket ni tror att ni hinner läsa inför varje träff. Det är bättre att fokusera mer på några delar av texten än att vissa inte känner att de orkar med i tempot.

Några förslag på upplägg

Upplägg ett: Läs boken, kapitel för kapitel

Hur många kapitel per gång beror på hur många träffar ni vill ha. Använd gärna

diskussionsfrågorna nedan som stöd inför varje träff, men har ni fler kapitel på samma träff kan ni behöva rensa i frågorna för att hinna med. Känner ni att ni inte är färdiga med något kapitel när träffen är över finns dock ingenting som hindrar er från att återkomma till den frågan på nästa träff. Det är er cirkel, ni gör som ni vill.

Upplägg två: Gå igenom boken tematiskt

Det finns några huvudteman i boken som ni kan välja att studera ett i taget. De är:

- Klimatfrågan, och behovet att gå från privat till offentlig konsumtion (kapitel ett och två)
- Arbetslinjen, hur kan vi avskaffa arbetslösheten (kapitel fyra och sex)
- En ny ekonomisk politik (kapitel fem)
- Mer deltagande i demokratin (kapitel tre)
- Hur går vi vidare (sista kapitlet)

Genom att dela upp på detta att kan cirkeln genomföras på fem eller sex träffar (beroende på om ni vill ha en egen introträff eller sätter igång direkt med boken då), något som kan vara ett lagom antal. Alternativt kan ni behandla flera teman per träff och därmed ha färre träffar (till exempel behandla kapitel tre och sista kapitlet samtidigt, det passar rätt bra). Eller dela upp något tema på två eller fler kvällar och ha fler.

Upplägg tre: Hela boken på en gång

Här är ett förslag på en trekvälls cirkel där det stora jobbet att läsa hela boken sker mellan träff ett och två. Den läsningen kan vara mer översiktlig, det öppnas också upp möjligheter att för-djupa sig i någon del av texten inför träff tre.

- **Träff ett:** introduktion enligt upplägget ovan. Nu förväntans alla läsa hela boken till träff två.
- **Träff två:** diskussion om hela boken. Vad tyckte ni var viktigast? Var det något ni inte förstod, eller inte höll med om? Plocka diskussionsfrågor från förslagen nedan om ni vill. Avsluta med att dela upp olika fördjupningar som ni ska göra inför träff tre. Vad vill ni titta närmare på? Frågan inför träff tre blir då: hur kan vi driva dessa frågor vidare?
- **Träff tre:** redovisning och diskussion och samtal om fortsättningen. Använd gärna diskussionsfrågorna under sista kapitlet som stöd.

Diskussionsfrågor kapitel för kapitel

Förslag på diskussionsfrågor (kapitel ett)

- Varför ägnar författaren så mycket text åt att beskriva läget i den svenska äldreomsorgen? Vad har det med jämlikheten och planeten att göra?
- Delar ni den bild författaren målar upp av svensk äldreomsorg? Har någon av er egna erfarenheter, som äldre eller personal? Skiljer de sig på något sätt?
- Om ni fick svara på den fråga författaren ställer till de lokala politikerna och fick utveckla välfärden helt utan begränsningar i budgeten: vad skulle ni göra då?
- Vad tycker ni om resonemangen om folkhälsa som författaren för? Håller ni med, är det något han missar?

Förslag till diskussionsfrågor (kapitel två)

- Delar ni författarens bild av klimathotet? Är det några siffror ni finner särskilt alarmerande? Vad säger detta oss?
- Författaren skiljer mellan offentlig och privat konsumtion. Vad menar han med detta? Tycker ni han lyckas visa vad han menar med sina exempel?
- Håller ni med om argumentet att klimathotet gör att vi borde styra om från privat till offentlig konsumtion? Tror ni det är möjligt? Vilka svårigheter ser ni med en sådan omställning?
- Hur knyter detta samman med resonemangen i kapitel ett?

Förslag till diskussionsfrågor (kapitel tre)

- Känner ni igen er i den bild av centralisering som författaren målar upp? Har besluten vare sig det handlar om i politiken eller föreningslivet flyttat längre från medborgarna/medlemmarna?

- Författaren drivs av ett starkt deltagardemokratiskt ideal – det vill säga att det blir bättre om fler får vara med och ta ansvar. Vilka fördelar menar ni att han lyfter fram i ett sådant ideal? Håller ni med?
- Finns det några invändningar mot att fler ska vara med och ta ansvar? Varför har besluten snarare flyttats uppåt tror ni? Har ni några egna erfarenheter av att vara med lokalt och bestämma, vad har ni lärt er av det?

Förslag till diskussionsfrågor (kapitel fyra)

- Författaren räknar på hur många som skulle kunna jobba (mer) men som i dag inte gör det. Vad beror det på tror ni?
- Håller ni med om författarens bild av "enkla jobb" som han beskriver det? Har ni egna erfarenheter att dela mer er av? Finns det ett förakt mot vissa typer av jobb i Sverige?
- En viktig del av texten handlar om författarens förslag att reformera arbetsförmedlingen. Vad tror ni om dessa förslag?
- I detta kapitel citerar författaren en dikt av Bodil Malmsten. Vad menar han med det? På vilket sätt hänger dikten samman med det övriga resonemanget?

Förslag till diskussionsfrågor (kapitel fem)

- Författaren berättar att han har tänkt om i den ekonomiska politiken. Hur ser ni själva på frågan om exempelvis statsskulden? Lutar ni mer åt författarens tidigare eller nuvarande uppfattning?
- Pengar är inget problem för staten, det är bara att trycka nya när de behövs, är ett spetsigt sätt att uttrycka en av tankarna bakom den nya ekonomiska politiken författaren förordar. Hur reagerar ni på det påståendet?
- Vilka för- respektive nackdelar kan ni se med den syn på den ekonomiska politiken författaren förordar?
- Författaren menar att hans syn på den ekonomiska politiken inte är mer slösaktig än dagens, men att det är andra saker än statsskulden som är det viktiga att hålla koll på som inflation och arbetslöshet. Vad tycker ni om det resonemanget?
- Hur ser ni på realismen i en ny syn på den ekonomiska politiken? Är det möjligt? Och är det önskvärt?

Förslag till diskussionsfrågor (kapitel sex)

- Hur ser ni på den svenska arbetsförmedlingen? Delar ni författarens kritik? Har ni egna erfarenheter, vad säger de i så fall?
- Författaren är för en form av statlig jobbgaranti men också skarpt kritisk till den variant av jobbgaranti som förordas av Stephanie Kelton. Hur uppfattar ni skillnaden mellan författarens och Keltons politik? Håller ni med om kritiken?
- Vad tror ni om författarens förslag på en statlig jobbgaranti?
- Författaren skriver att vi rakt av kan avskaffa arbetslösheten. Vad tror ni om detta – har han rätt?

Förslag till diskussionsfrågor (kapitel sju)

- Författaren har själv sagt att han ser sin bok som en utmaning. Vad tror ni han menar med det? Vem eller vilka vill han utmana? På vilket sätt?
- Författaren blandar mer storslagna visioner med mer närliggande förslag. Hur ser ni på det? Vilka delar känner ni mest entusiasm inför – de mer utopiska eller det mer konkreta? Behövs både och?
- De förslag författaren nämner rör sig också olika längs en tidsaxel, till exempel gällande den ekomiska politiken. Vissa saker går att göra på kort sikt, annat kräver förändringar av EU-fördrag och stort omtänk. Hur tänker ni om det, vad ska man fokusera på? Det nära eller det lite längre bort?
- En nyckelfråga är finansieringen. Krävs det en helt ny ekonomisk politik för att förverkliga bokens idéer, eller kan vi också komma vidare på andra sätt?
- Hur går vi vidare? Vilka är de viktigaste tankar boken väckt hos er? Finns det några av bokens förslag ni känner extra mycket för? Hur skulle man kunna arbeta vidare med dem?